

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XVII. Decimasexta excommunicatio aduersus impediētes, ne Praelati
Ecclesiastici sua iurisdictione vtantur, declaratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

indicate. De quibus eodem tract. 12. p. 4. & seqq. & maxime punct. 9.

4 Secunda pars huius Canonis excommunicat facientes, ordinantes, & publicantes statuta, ordinationes, constitutiones, pragmatias, seu quævis alia decreta in genere, vel in specie libertati Ecclesiasticæ præiudicantia. Item eis decretis factis, seu ordinatis ventres, ex quorum usu libertas Ecclesiastica, vel ipsius Sedis Apostolicæ, vel alterius Ecclesiæ præiudicatur.

5 Explicemus singula. Excommunicantur facientes, ordinantes, & publicantes, omnes hæ actiones requiruntur, & una alteram explicat. Nemo enim statutum facere potest quin illud perfectè exprimat, & declaret, & si declaratum publicetur: nam ante ordinationem, & publicationem statutum non est. sic Hugolin. in presenti §. 4. vers. tertio. Duard. qu. 2. r. num. 2. Tametsi contrarium sentiat Filliucius tract. 16. cap. 10. quæst. 7. num. 2. 6. Alterius disputat. 16. cap. 3. dub. 1. Bonac. disputat. 1. quæst. 16. sect. 2. punct. 1. in fine. Neque his obest quod Princeps denud publicans statutum sui prædecessoris hæ excommunicatione afficiatur, quia ea publicatio est virtualis statuti antiqui factio, ordinatio & renouatio. Non igitur factio statuti ab ordinatione, & publicatione authentica separari potest ad prædictam censuram incurrendam.

Aliquibus placet Consiliarios disponentes statuta, & præcones voce publicantes hæ excommunicatione innodari; quia verè ordinant, & publicant statuta. Sic Filliucius tract. 16. cap. 10. quæst. 7. num. 2. 67. Alter. lib. 3. disp. 6. cap. 3. dub. 2. Sed rectius oppositum sentit Suar. disp. 21. sect. 1. num. 79. Duardus in presenti canon. 1. §. quæst. 22. numero 2. quia ij excoꝛcatus tantum ad statuti ordinationem, & publicationem concurrunt, id est, exequuntur ordinationem, & publicationem quæ Principis autoritate fit: ipse enim Princeps est qui mediis illis ministris propriè statutum ordinat, & publicat, non autem ministris, cum non à ministris, sed ab ipso Principe autoritatem ea ordinatione, & publicatione habeat.

6 Porro facere, ordinare, & publicare debent, vt hæ excommunicatione innodentur, statuta, ordinationes, constitutiones, pragmatias seu quævis alia decreta in genere, vel in specie libertati Ecclesiasticæ præiudicantia.

Nomine statutorum, ordinationum, &c. idem intelligitur, sed claritatis gratià omnia illa verba apponuntur, eo quod leges, & præcepta alicubi nuncupentur statuta, alibi ordinationes, alibi pragmatice, seu decreta. Oportet autem vt præceptum firmum sit, & quæ per modum legis latum, aliàs sub nomine statuti, constitutionis, ordinationis, pragmatice, seu quorumvis aliorum decretorum similitum non continebitur. Vt aduertit Bonacina disp. 3. de censur. quæst. 16. sect. 2. punct. 1. num. 1. aduersus Alterium disp. 16. cap. 3. col. 4. existimantem quodlibet mandatum nomine decreti comprehendere.

7 Præterea excommunicat Pontifex eos qui prædictis statutis contra libertatem Ecclesiasticam factis, seu ordinatis vtuntur: ille vero vti his statutis censetur, qui ea obseruat, illorumque prætextu libertati Ecclesiasticæ præiudicat. Vti si Iudex nixus statuto sententiam contra libertatem Ecclesiasticam proferret, tributa exigeret, loca sacra violaret, & alia similia.

8 Sed an huiusmodi vsus debeat esse à persona publica quatenus talis est, vel sufficiat ab ea, & à quolibet alio priuatum præstari? Dissentunt Doctores. Nam Sayrus lib. 3. cap. 19. numero 10. Alterius in hunc canon. disputat. 16. cap. 3. post medium. Duardus hic quæst. 24. num. 1. censet quocumque modo vsus contingat hæ excommunicatione puniri, quia Textus generaliter punit eos omnes, qui factis statutis, & ordinatis vsi fuerint. Cum igitur non solum autoritate publica, sed priuatâ præstari hic vsus possit, efficitur quemlibet vsum sue autoritatum, siue priuatum hæ excommunicatione puniri. Et quamvis in legibus non sit faciendâ extensio, id intelligendum est, cum extensio non continetur sub genuino, & proprio verborum sensu. Præterquam quod extensio libertati Ecclesiasticæ fauens, & sub proprietate verborum contenta optimè fieri potest.

Nihilominus etsi hæc sententia probabilis sit, probabilior reputo affirmantem eum tantum vsum hæ excommunicatione puniri, qui à persona publica formaliter præstitus fuerit. Hic tanquam probabile defendit Bonacina 1. 3. de censur. in partic. disp. 19. 16. sect. 2. punct. 1. num. 10. Moneos quia ex tenore canonis non obscurè colligitur his tantum sub hæ excommunicatione vsum statutorum prohibere qui statuta, ordinationes, seu decreta conderunt, inquit enim Textus: Necnon qui statuta, &c. fecerint, ordinauerint, seu publicauerint, vel factis, & ordinatis vsi fuerint. Cum igitur in eadem clausula statutorum factio, & vsus continetur, credendum est his tantum prohiberi statutorum vsum, quibus eorum factio prohibetur. Præterea finis huius canonis est, ne potestas laica prætextu alicuius cõsuetudinis, priuilegij, vel aliàs iurisdictionem Ecclesiasticam, & Ecclesi-

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars V. l.

num iura præiudicet. Tum condendo statuta illis contraria. Tum illis vtendo. Ergo vsus ad potestatem laicam referendus est, vt sic dispositio canonis cum illius sine congruat.

Quæ autem sint statuta libertati Ecclesiasticæ, & Ecclesiæ iuribus præiudicantia pender ex his quæ latè diximus tract. 11. & 12. vbi de immunit. Ecclesiæ. petitionum, honorumque Ecclesiasticorum latè disseruimus, idèque lectorem illuc remittimus.

PUNCTVM XVII.

Decimasexta excommunicatio, aduersus impediētes, ne Prælati Ecclesiastici suâ iurisdictione vtantur, declaratur.

- 1 Refertur Textus.
- 2 Finis huius excommunicationis quis dicatur?
- 3 Quæ sint actiones hæc excommunicatione prohibite?
- 4 Impedire, ne Ordinarij sua iurisdictione vtantur huic excommunicationi subiicitur, dummodò autoritate publicâ impedimentum præstetur.
- 5 Item debet esse impedimentum vsus iurisdictionis Ecclesiasticæ.
- 6 Item debet esse iurisdictione competens Ordinario secundum sacros canones.
- 7 Excommunicantur recurrentes ad saculare tribunal pro reuocatione sententiarum Iudicis ordinarij Ecclesiastici.
- 8 Aliquibus placet recursum ad saculare tribunal occasionè impediendi decreta ordinarij puniri hæc excommunicatione. Sed verius est oppositum.
- 9 Pluribus placet locum esse huic excommunicationi ex eo præcisè quod recurras, tametsi non impetres auxilium.
- 10 Opposita sententia verior est, etsi prædicta sit probabilis.
- 11 Hæc excommunicatione non puniuntur recurrentes pro impedienda confirmatione alicuius sententia, quam Ecclesiasticus Iudex à saculari tribunali exposculet.
- 12 Non oportet mandata à curia saculari obtenta esse pœnalitè, etsi plures contrarium censent.
- 13 Item excommunicantur Iudices prædictas inhibitiones decernentes, & exequentes.
- 14 Item præstantes consilium, patrocinium, & fauorem.

Decimo exto excommunicat Pontifex eos, qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscumque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hæc de causa directè, vel indirectè carcerando, vel molestando diuim agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines impediunt quominus suâ iurisdictione Ecclesiasticâ contra quocumque vtantur, secundum quod canones sacre constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præsertim Concilij Tridentini. Statuunt, ac etiam eos qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum quorumcumque sententias & decreta, aut aliàs fori Ecclesiastici iudicium eludentes, ad cancellarias & alias curias sæculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata etiam pœnalia Ordinario, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque qui hæc decernunt, & exequuntur, seu dant consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem.

Hæc excommunicatio in protectionem iurisdictionis ordinariæ lata est, ideoque aduersus eam delinquens ultra iniustitiam sacrilegium committit. Vti tradunt Caietan. verbo Excommunicatio. cap. 29. Sayrus lib. 3. cap. 20. numero 1. Bonac. disputat. 1. de censur. quæst. 17. punct. 1. num. 1. & omnes. Et licet aliquibus videatur materiam huius excommunicationis iure Canonico interdicitam esse sub excommunicatione non reſeruat in cap. quoniam de immunit. Eccles. & in cap. quicunque de sententia excomm. car. in 6. Verius est prædictis iuribus non contineri, sed aliam longè diuersam. Nam Textus in cap. quoniam, excommunicat eos qui impediunt, ne quis litteras Apostolicas impetret, nec litiget coram Iudice ordinario, vel delegato. Et quamuis impediens litigantem videatur indirectè impedire iudicem, ne sua iurisdictione vtatur, id solum est remotè, & mediatè, & per materiam subtractionem, quod non videtur sufficiens, vt propriè iudicem impedire censetur. In cap. quicunque sermo est de vexantibus iudices Ecclesiasticos siue in personis, siue in bonis ob censuras latas. Quæ vexatio cum iurisdictionis vsum supponat, propriè iurisdictionem non impedit.

Duplicem actionem præcipuam hæc excommunicatio respicit. Prima est impedire, ne Ordinarij sua iurisdictione vtantur. Secunda recurret ad saculare tribunal pro illius iurisdictionis vsus reuocatione. Circa primam. Præstare potest impedimentum directè, si vi, vel metu incesso, vel mandato, cui non audeat Ecclesiasticus resistere impedias.

G. 26

ne sua iurisdictione utatur. Indirectè tamen impedis carcerando, vel molestado eorum iudicium Ecclesiasticorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines. Sicuti notatur in dicto canone.

4 Sed an auctoritate publica hoc impedimentum apponere debeat: non conueniunt Doctores. Nam Hugolin. in presenti. §. 1. num. 1. vers. qua excommunicatio. Alterius lib. 5. disp. 17. capit. 1. vers. sed dubitari potest: censent non esse opus auctoritate publica impedimentum apponi, sed quocumque modo ponatur hac censura comprehendi. Moueri possunt ex illo aduerbio quomodolibet, quod quemcumque modum impediendi comprehendit. Nihilominus verius est solum impedimentum auctoritate publica possum hac puniri censura. Sicuti docuit Nauarr. cap. 27. num. 69. & 70. Grassis 1. p. lib. 4. cap. 18. numero. 139. Suar. de censur. disputat. 2. 1. sect. 2. n. 75. Filiucius tract. 16. c. 10. q. 10. n. 277. esto q. 6. ad finem contrarium docuisse videatur. Alterius lib. 5. disp. 17. cap. 1. in iuris. Bonac. disp. 1. quest. 17. pun. 1. num. 7. Etenim hæc censura præcedenti connexa est, vt constat ex eius initio, ibi: *Necnon qui Archiepiscopos &c.* At præcedens censura solum fertur aduersus eos, qui prætextu iurisdictionis laicæ Ecclesiasticas personas ad suum tribunal trahunt, vt dictum est. Ergo etiam hæc censura fertur tantum aduersus eos qui prætextu eiusdem iurisdictionis Ecclesiasticæ ordinariorum impediunt. Neque obstat aduerbium illud quomodolibet, quia appositum est ad declarandum quocumque modo à potestate laica iurisdictione Ecclesiastica iniquè impediatur sub hac censura comprehendi.

5 Deinde impedire debes vsum iurisdictionis Ecclesiasticæ; vt in textu habetur, ne sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscumque utatur. Non enim ob impedimentum Episcopo appositum, ne sua temporalis, & seculari iurisdictione utatur hac excommunicatione ligaris. Item impedire debes vsum iurisdictionis Ecclesiasticæ ordinariæ non delegatæ, nam Textus expressè dicit impediens ordinariorum, ne sua iurisdictione utantur. Iurisdictione autem propria Ordinariorum ordinaria est non delegata. Sub qua iurisdictione ordinaria comprehenditur potestas à Conc. Tridentino Ordinariis concessa tanquam Apostolicæ Sedis delegatis, nempe corrigendi Religiosos exemptos extra monasterium delinquentes. Vt habetur sess. 6. cap. 3. de reformat. & absoluiti subditos in casibus occultis Sedi Apostolicæ referunt, sess. 24. cap. 6. de reformat. & alie potestates similes, quia hæc potestates induunt naturam potestatis ordinariæ, vt potè personis ratione dignitatis, & in perpetuum concessæ. Sicuti probat Barr. in leg. ammissio num. 3. §. 4. de decretis ab ordine faciendis. Bald. in cap. fin. num. unico de officio Ordinarij. Couarru. 3. var. cap. 20. num. 6. & 9. Et pluribus exornat Sanch. lib. 2. de matr. disp. 4. num. 1. & seqq. Et tradit in præsentibus Sayrus lib. 3. cap. 20. num. 4. Suar. disp. 2. 1. sect. 2. num. 75. Filiucius tract. 15. cap. 2. quest. 6. Alterius disputat. 17. cap. 1. col. 6. Duardus canon. 16. quest. 2. numero 1. Bonacina disp. 1. de censur. quest. 17. part. 1. num. 12.

6 Non solum ad hæc censuram incurendam impediti debet iurisdictione quæ Ecclesiastica sit, & ordinaria, sed debet esse secundum quod canones, & sacre constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum, maximè Tridentini statuunt. Quapropter si iurisdictione adit, quæ solum ex consuetudine, vel ex synodali constitutione Ordinariorum competat, quæ tamen Conciliorum decretis saltem in genere approbata non sit (quæ vix potest contingere) hæc censura non protegitur. Quippe nomine canonis, sacre constitutionis leges à Pontifice late intelliguntur maximè in materia penali. argum. Textus in c. 2. de constitut. & tradit Bonac. disp. 1. de censur. q. 17. pun. 1. num. 18. & seqq.

7 In secunda parte huius canonis excommunicantur qui post Ordinariorum, seu ab eis delegatorum sententia, & decreta, aut aliàs fori Ecclesiastici iudicium eludentes ad cancellarios, aliàsque curias seculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata etiam penalia ordinariis, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant. Secundo excommunicantur qui hæc decernunt, & exequuntur. Tertio qui daunt consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem.

8 Aliquis scilicet Reginald. lib. 9. præxi cap. 24. num. 369. Filiucius tract. 16. cap. 10. q. 11. num. 283. Bonac. disp. 1. de censur. quest. 17. punct. 1. numero 23. placet recursum ad secularia tribunaia timore alicuius decreti à Iudice Ecclesiastico ferendi hac censura puniri, quia esto illis verbis qui post sententiam &c. indicet Textus solum recursum post sententiam, & decretum latum à Iudice Ecclesiastico hæc affici excommunicatione. At illud aduerbium aliàs quod idem est ac aliter, & alio modo. leg. 1. §. iure. ff. de conditionib. & demonstrationib. & leg. denique, §. interdum. ff. de priuilegijs legatis. indicat non solum post sententiam, & decretum, sed etiam ante comprehendi. Sed longè verius est appositum, vt tradit Hugolin. in presenti, vers. ac etiam numero 1. Duardus in can. 16. quest. 1. vers. Nam in primis. Alterius disp. 17.

cap. 2. vers. quare. Si enim Pontifex vellet recursum ad curiam secularem ante & post sententiam, seu decretum Iudicis Ecclesiastici punire, omittit exprime post sententiam, apertius namque suam intentionem explicat appositus illis verbis. Et qui fori Ecclesiastici iudicium eludentes ad curias seculares recurrunt, omisso antecedentibus verbis post sententiam, seu decretum, aut aliàs. Neque obest aduerbium illud aliàs, quia non refertur ad præcedens aduerbium post, sed ad sententiam, & decretum, ita vt præter hunc sensum, qui post litis decisionem, hæc enim proprie sententia nuncupatur, vel post sententiam interlocutoriam, quæ decretum dicitur, vel post quamlibet aliam provisionem, ordinationem, citationem, monitionem à Iudice Ecclesiastico factam, vt illius iudicium eludat, & vanum reddat ad seculares curias fugit, excommunicatus existat. Præterea Pontifex requirit, vt iudicium fori Ecclesiastici eludens ad curias seculares recurrat. At dum iudicium inceptum non est, neque Iudex Ecclesiasticus aliquem iudicalem actum exercit, nequit esse eius iudicij elusio, ergo recursus ante vllam sententiam, decretum, seu provisionem, ordinationemve Iudicis Ecclesiastici hoc canone non punitur. Quapropter præles canon solum afficit excommunicatione eos qui post Ordinariorum, seu ab eis delegatorum sententias, & decreta, aut aliàs id est aut aliam quamlibet provisionem, seu ordinationem ad curias seculares recurrunt.

Sed an opus sit, vt non solum recurrant, sed etiam impetrent inhibitiones, seu mandata, quæque executioni mandentur? grauior est dubitatio. Partem negatiuam tenet Reginald. lib. 9. præxi. capite 24. numero 209. Alterius in presenti disp. 17. cap. 2. vers. verum hic oritur. Bonac. disp. 1. de censur. q. 17. p. 1. num. 28. Ducuntur, quia libertas Ecclesiastica sufficienter læditur solo recursu ad seculare tribunal, tamen nulla inhibito obtineatur, & à fortiori prædicatur inhibicio consecutione & expeditione, ello executioni non mandetur. Ergo quælibet ex his actionibus puniri hæc excommunicatione debet. Neque obest omnibus illis actionibus copulam & additam esse, quia hæc hæc dictio & inter diuersa conluitur, & sensum disfunctionum facit. Sicuti colligitur ex leg. generaliter. Cod. de institutionib. & substitut. & capite 2. de Rescriptis, vbi Felin. à numero 21. vsque ad 23. Et docuit Iason. in leg. Gallus numero 23 & 24. ff. de liberis. & posthumis. Et in præsentibus videtur necessariò, dicendum, cum plures actiones interdicanne apposta dictione &, quarum singule sufficiunt, ad censuram.

Cæterum etsi hæc sententia probabilissima sit, veriorum tamen reputo affirmantem, ad incurendam prædictam censuram necessarium esse omnes illas tres actiones adesse, scilicet recurrere ad seculare tribunal, obtinere prohibitionem, seu mandatum contra Ecclesiasticos Iudices, & illud exequi. Sicuti docuit Nauarr. cons. 20. de sententia excommunicat. Filiucius tract. 16. cap. 10. q. 12. num. 84. Vivald. in presenti. Hugolin. vers. ac etiam eos, num. 2. Duard. quest. 1. num. 3. & seqq. Ducor, quia finis huius canonis est protegere iudices Ecclesiasticos, ne in vii iurisdictionis, à potestate laica deturbentur. At ex solo recursu ad seculare tribunal, & ab eodem inhibitione, & mandato contra præfatos expeditio non deturbatur eorum iurisdictione, nisi prædicta inhibito, & mandatum executioni mandetur. Ergo ad incurendam hæc censuram recursus, inhibito, & illius executio necessaria est. Præterea esto illa dictio & aliquando apponatur inter diuersa, & disfunctionum sensum præter, plerumque tamen copulatiuum sensum facit, & omnia copulata requirit, vt dispositio subsistat. Leg. si is qui ducenta, 14. ff. de Rebus dubijs. leg. si quis ita stipulatus. ff. de verbis. obligat. Glossa in Rub. ff. de iuris. & facti ignorancia. Barr. & Bald. ibidem. Et pluribus comprobatur Euerard. in loco à natura copule. Et Franciscus Paninus in tract. de officio, & potest. capituli sede vacante, præludio 3. per totum. At in præsentibus nulla est ratio cogens ab hac communi intelligentia recedere, quia potius ex ipso textu non leuiter confirmatur; siquidem ea dictio & in eadem clausula apposta semper copulatiuum sensum præstat, vt consideranti innotescere potest. Præterquam quòd in legibus penales semper mitior interpretatio facienda est. Neque obest solo recursu ad seculare tribunal, solaque inhibitionis consecutione libertatem Ecclesiasticam lædi, quia non læditur ea libertas Ecclesiastica, quæ præfenti canone protegitur, quippe non impeditur vsus iurisdictionis Ecclesiasticæ.

Illud est certum non puniri hac excommunicatione recurrere ad curiam secularem pro impedienda confirmatione alicuius sententiæ vel decreti; quam ibidem Ecclesiasticus Iudex postulat, quia hoc recursu non impeditur iurisdictione Ecclesiastica, sed solum legalis illius confirmatio. At præfens canon non punit impedimentum præfatum iurisdictionis Ecclesiasticæ legalis confirmationis, seu illius vsu. Vt bene notauit Sayrus, lib. 3. cap. 20. num. 5. Filiucius tract. 16. cap. 10.

PUNCTUM XVIII.

Expenditur decimasextima excommunicatio aduersus usurpatores, & sequestratores sine legitima Superiorum licentia, reddituum, fructuum, & prouentuum ad Pontificem, Sedemque Apostolicam, vel alias personas Ecclesiasticas pertinentium.

- 1 Refertur Textus.
2 Materia huius excommunicationis continet iniustitiam, & sacrilegium.
3 Que persona huic excommunicationi subiiciantur?
4 Ob quas actiones hac excommunicatio incurratur?
5 Quis dicatur illegitime bona Ecclesiastica sequestrare?
6 Refertur casus, in quibus de iure sequestrum permissum est.
7 Non est opus sequestrationem fieri sub ea ratione, quod bona Ecclesiastica sint, & amissi oppositum plures censent?
8 Quid si bona ab alio usurpata, vel sequestrata retineantur.
9 Nomine bonorum que sequestrari debent intelliguntur iurisdictiones tam Ecclesiastica, quam temporales.
10 Item fructus, redditus, & proventus.
11 Fructus usurpatos debet competere persona usurpata ratione Ecclesia, vel beneficii Ecclesiastici.
12 Aliquibus placet bona pertinentia ad Pontificem, quatenus dominus temporalis est, hac excommunicatione protegi.
13 Verius oppositum videtur.
14 Satisfit contrarij argumentis.
15 Quid nomine Ecclesiastica persona in hoc Canone intelligatur?
16 Comprehenditur usurpatio bonorum beneficij vacantis.
17 Negant aliqui comprehendere usurpationem ipsius Ecclesia, monasterij, vel beneficij.
18 Oppositum alij affirmant.
19 Prior sententia spectato iuris rigore videtur probabilior, sed secunda tenenda est.
20 Non comprehenditur pecunia ex fructibus beneficij venditis acquisita.
21 Neque item comprehenditur usurpatio fructuum beneficij conductorij facta.

Sub eodem tenore, quo duo precedentes canones lati sunt, inquit Pontifex se communicare, qui iurisdictiones, seu fructus, redditus & proventus ad Nos & Sedem Apostolicam, & qualescunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes usurpant; vel etiam quauis occasione vel causa sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimum facultatem habentium expressa licentia sequestrant.

Nemini est dubium usurpatorem horum bonorum, & sequestratorem iniquum iniustitiam committere, vtpote qui actionem prestat iuri alieno preiudicantem, & preterea sacrilegium esse; offendit enim Ecclesiasticam libertatem, & auctoritatem in cuius protectionem hac usurpationes, & sequestrationes sub excommunicatione interduntur. Sicuti tradit Caiet. verbo Excommunicatio cap. 27. Sayrus lib. 3. de heresi casuum conscientia. cap. 21. n. 2. Fillucius tract. 16. cap. 8. quest. 3. num. 209. Alterius in presenti disp. 18. cap. 1. vers. hinc sequitur. Bonac. disp. 1. de censur. in part. disputat. 1. quest. 17. part. 1. in fine.

Personae vero in quas hac excommunicatio fertur sunt omnes cuiuscunque sexus, & conditionis existant, qui predicta bona usurpauerint, vel sine legitima licentia sequestrauerint preterea potestatis laice. Nam cum hic canon latus in defensionem bonorum Ecclesiasticorum precedentibus annexatur, & sub eodem tenore, vt constat ex eius initio, Necnon qui, &c. & precedentes de defensione iurisdictionis Ecclesiasticae aduersus laicas potestates loquantur, censendus est hic canon similiter latus in defensionem Ecclesiasticorum bonorum contra potestatem laicam. Quare et si verba canonis generalia sint, ex subiecta materia & ex antecedentibus restringuntur. Si enim Pontifex in huiusmodi canone vellet suam dispositionem non solum aduersus potestatem laicam, sed etiam Ecclesiasticam extendere, nullatenus hunc canonem precedenti annexerit, sed diuersum, & omnino ab eo distinctum statueret, verbisque apertioribus suam intentionem exprimeret. Quod cum factum non sit, credendum est velle solum potestatem laicam coercere, & ab illius audacia, & temeritate bona Ecclesiastica protegere. Vt tradit Hugolin. in presenti, cap. 17.

cap. 10. q. 12. n. 285. Duard. in hunc Canon. 16. q. 6. n. 4. Bonac. disp. 1. q. 17. punct. 1. n. 30.

12 Sed an mandata a curia seculari obrenta debeant esse penalia, vt hac censura illa obtineas innotetur? Difficultate non caret. Nam Hugolin. in presenti, vers. ac etiam, num. 3. & Fillucius tract. 16. c. 10. num. 285. sentiunt debere esse penalia, & moueri possunt, quia dictio etiam apposta mandatis, nequit esse ampliaria, sed restrictiua, cum sub nomine mandatorum Ecclesiasticae iurisdictioni praeiudicantium absolute prolato mandata penalia primo, & per se veniant. Ergo illa dictio etiam apposta mandatis non ampliat mandatum, sed restringit, praestatque hunc sensum. Excommunicamus eos qui aduersus Iudices Ecclesiasticos procurant decerni, & exequi inhibitiones, & mandata, quae penalia sint, sicuti plerumque sunt inhibitiones. Sed rectius docuerunt contrarium Reginald. lib. 9. praxi. c. 24. n. 369. Alterius disp. 17. cap. 2. vers. & ab illis. Duardus in hunc Canon. 6. q. 7. num. 9. Bonac. disp. 1. quest. 17. punct. 1. num. 32. Mouentur; quia dictio etiam regulariter non apponitur restrictiue, sed ampliatiue: vt pluribus comprobat August. Barbosa in suo dictionario, dict. 95. num. 1. Sed haec ratio facile dilui potest ex probatione contrariae sententiae. Quapropter ea moueor ratione, quia si solum inhibitiones, & decreta penam imponantia sub hoc canone comprehenderent non satis consilium esset iurisdictioni Ecclesiasticae, eiusve liber vsus non satis defenderetur, siquidem saepe inhibitione, & mandato simplici a curia seculari expedito vsus Ecclesiasticae iurisdictionis impeditur. Quapropter existimo dictionem illam etiam non tam esse appositam ad ampliationem mandati, quam ad declarationem, illius, quod grauius, & efficacius iurisdictionis Ecclesiasticae vsus impedit.

13 Deinde excommunicantur Iudices qui ex potestate laica praedictas inhibitiones, & mandata aduersus praefatos Ordinarios decernunt, & exequuntur. Non enim factis esse videtur ea quae num. praecedenti dicta sunt; si Iudices decernant, nisi simul exequi faciant. Sed an non solum ipsi Iudices qui auctoritate mandata exequuntur medijs ministris, sed etiam ipsi ministri de facto exequentes hac excommunicatione innotentur; Alicui videri possent non innotari, quia ipsi non decernunt mandata, sed mandata exequuntur, & non auctoritate propria, sed aliena, at Textus eos executores ponit qui simul mandata, & inhibitiones decernunt, & quae propria auctoritate suae ordinariae, siue delegatae exequuntur. Sed dicendum est, esto huiusmodi ministri liberi sint ab hac excommunicatione ex vi huius clausulae: in illam incidunt quatenus auxiliium, & fauorem praestant iudicibus ad sua iniqua mandata exequenda.

14 Tandem excommunicantur praestantes auxilium, patrocinium, & fauorem in eisdem, hoc est in eisdem actionibus, quae praedicto canone sub excommunicatione prohibentur. Quare si impediunt vsum iurisdictionis Ecclesiasticae ordinari vel recurrenti ad curias seculares ad eius iudicium eludendum, vel decernenti, exequentique inhibitiones, & mandata contra dictos Iudices Ecclesiasticos consilium, patrocinium, & fauorem praestent in hanc incidit excommunicationem: dummodo ex vi consilij, patrocinij, & fauoris impedimentum iurisdictionis Ecclesiasticae, vel recursus ad curias seculares, vel iniqui decreti expeditio, & executio subsequatur. Sicuti tradit ex communi sententia Reginald. lib. 9. cap. 24. numero 369. Hugolin. in presenti, vers. seu dant. Alterius disputat. 17. cap. 2. circa finem, vers. Nihilominus. Bonac. de censur. in part. disputat. 1. quest. 17. part. 1. in fine.

Dixi praestantes consilium, patrocinium, & fauorem; non quia omnia haec sint necessaria ad incurrendam censuram. Satis enim est, si consilium vel patrocinium praestetur, seu quicunque alius fauor, quia haec actiones in suo genere complectuntur, neque vna est via ad aliam, sicuti sunt plures actiones hoc canone prohibita. Etenim recursus est propter impetrandam inhibitionem, & inhibicio propter executionem, quam vt finem vltimum petit.

Et quauis sub fauore patrocinium comprehendatur, inde inferri non potest superflue appositum esse, quia non est appositum post prohibendum fauorem, sed ante illius prohibitionem, & tunc fauor non comprehendit patrocinium, sed quodlibet aliud auxiliium a patrocinio distinctum, ita vt sensus sit, excommunicantur qui praestant consilium, vel patrocinium, vel quemlibet alium fauorem in praedictis. Praeterquam quod iustissimum erat, vt patrocinium exprimeretur, & verbis expressis denotaretur, quia in actionibus hoc canone prohibitis nullus alius fauor reperitur frequentior, nec qui magis iniquitatem earum actionum promoueat.

ne sua iurisdictione utatur. Indirectè tamen impedis carcerando, vel molestado eorum iudicium Ecclesiasticorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines. Sicuti notatur in dicto canone.

4 Sed an auctoritate publica hoc impedimentum apponere debeat: non conueniunt Doctores. Nam Hugolin. in presenti. §. 1. num. 1. vers. qua excommunicatio. Alterius lib. 5. disp. 17. capit. 1. vers. sed dubitari potest: censent non esse opus auctoritate publica impedimentum apponi, sed quocumque modo ponatur hac censura comprehendi. Moueri possunt ex illo aduerbio quomodolibet, quod quemcumque modum impediendi comprehendit. Nihilominus verius est solum impedimentum auctoritate publica positum hac puniri censura. Sicuti docuit Nauarr. cap. 27. num. 69. & 70. Grassis 1. p. lib. 4. cap. 18. numero. 139. Suar. de censur. disputat. 2. 1. sect. 2. n. 75. Filiucius tract. 16. c. 10. q. 10. n. 277. esto q. 6. ad finem contrarium docuisse videatur. Alterius lib. 5. disp. 17. cap. 1. in iuris. Bonac. disp. 1. quest. 17. pun. 1. num. 7. Etenim hæc censura præcedenti connexa est, ut constat ex eius initio, ibi: *Necnon qui Archiepiscopos &c.* At præcedens censura solum fertur aduersus eos, qui prætextu iurisdictionis laicæ Ecclesiasticas personas ad suum tribunal trahunt, ut dictum est. Ergo etiam hæc censura fertur tantum aduersus eos qui prætextu eiusdem iurisdictionis Ecclesiasticæ ordinariorum impediunt. Neque obstat aduerbium illud quomodolibet, quia appositum est ad declarandum quocumque modo à potestate laica iurisdictione Ecclesiastica iniquè impediatur sub hac censura comprehendi.

5 Deinde impedire debes vsum iurisdictionis Ecclesiasticæ; ut in textu habetur, ne sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscumque utatur. Non enim ob impedimentum Episcopo appositum, ne sua temporalis, & seculari iurisdictione utatur hac excommunicatione ligaris. Item impedire debes vsum iurisdictionis Ecclesiasticæ ordinariæ non delegatæ, nam Textus expresse dicit impediens ordinariorum, ne sua iurisdictione utantur. Iurisdictione autem propria Ordinariorum ordinaria est non delegata. Sub qua iurisdictione ordinaria comprehenditur potestas à Conc. Tridentino Ordinariis concessa tanquam Apostolicæ Sedis delegatis, nempe conuigendi Religiosos exemptos extra monasterium delinquentes. Ut habetur sess. 6. cap. 3. de reformat. & absoluiti subditos in casibus occultis Sedi Apostolicæ referunt, sess. 24. cap. 6. de reformat. & alix potestates similes, quia hæc potestates induunt naturam potestatis ordinariæ, ut potè personis ratione dignitatis, & in perpetuum concessæ. Sicuti probat Barr. in leg. ammissio num. 3. §. 4. de decretis ab ordine faciendis. Bald. in cap. fin. num. unico de officio Ordinarij. Couarru. 3. var. cap. 20. num. 6. & 9. Et pluribus exornat Sanch. lib. 2. de matr. disp. 4. num. 1. & seqq. Et tradit in præfati Sayrus lib. 3. cap. 20. num. 4. Suar. disp. 2. 1. sect. 2. num. 75. Filiucius tract. 15. cap. 2. quest. 6. Alterius disputat. 17. cap. 1. col. 6. Duardus canon. 16. quest. 2. numero 1. Bonacina disp. 1. de censur. quest. 17. part. 1. num. 12.

6 Non solum ad hæc censuram incurendam impediti debet iurisdictione quæ Ecclesiastica sit, & ordinaria, sed debet esse secundum quod canones, & sacre constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum, maximè Tridentini statuunt. Quapropter si iurisdictione adit, quæ solum ex consuetudine, vel ex synodali constitutione Ordinariorum competat, quæ tamen Conciliorum decretis saltem in genere approbata non sit (quæ vix potest contingere) hæc censura non protegitur. Quippe nomine canonis, sacre constitutionis leges à Pontifice late intelliguntur maximè in materia penali. argum. Textus in c. 2. de constitut. & tradit Bonac. disp. 1. de censur. q. 17. pun. 1. num. 18. & seqq.

7 In secunda parte huius canonis excommunicantur qui post Ordinariorum, seu ab eis delegatorum sententia, & decreta, aut aliàs fori Ecclesiastici iudicium eludentes ad cancellarios, aliàsque curias seculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata etiam pœnalia ordinariis, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant. Secundo excommunicantur qui hæc decernunt, & exequuntur. Tertiò qui daunt consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem.

8 Aliquis scilicet Reginald. lib. 9. præxi cap. 24. num. 369. Filiucius tract. 16. cap. 10. q. 11. num. 283. Bonac. disp. 1. de censur. quest. 17. punct. 1. numero 23. placet recursum ad secularia tribunalia timore alicuius decreti à Iudice Ecclesiastico ferendi hac censura puniri, quia esto illis verbis qui post sententiam &c. indicet Textus solum recursum post sententiam, & decretum latum à Iudice Ecclesiastico hæc affici excommunicatione. At illud aduerbium aliàs quod idem est ac aliter, & alio modo. leg. 1. §. iure. ff. de conditionib. & demonstrationib. & leg. denique, §. interdum. ff. de priuilegijs legatis. indicat non solum post sententiam, & decretum, sed etiam ante comprehendi. Sed longè verius est appositum, ut tradit Hugolin. in presenti, vers. ac etiam numero 1. Duardus in can. 16. quest. 1. vers. Nam in primis. Alterius disp. 17.

cap. 2. vers. quare. Si enim Pontifex vellet recursum ad curiam secularem ante & post sententiam, seu decretum Iudicis Ecclesiastici punire, omittere exprime post sententiam, apertius namque suam intentionem explicaret appositis illis verbis. Et qui fori Ecclesiastici iudicium eludentes ad curias seculares recurrunt, omisis antecedentibus verbis post sententiam, seu decretum, aut aliàs. Neque obest aduerbium illud aliàs, quia non refertur ad præcedens aduerbium post, sed ad sententiam, & decretum, ita ut præter hunc sensum, qui post litis decisionem, hæc enim proprie sententia nuncupatur, vel post sententiam interlocutoriam, quæ decretum dicitur, vel post quamlibet aliam provisionem, ordinationem, citationem, monitionem à Iudice Ecclesiastico factam, ut illius iudicium eludat, & vanum reddat ad seculares curias fugit, excommunicatus existat. Præterea Pontifex requirit, ut iudicium fori Ecclesiastici eludens ad curias seculares recurrat. At dum iudicium inceptum non est, neque Iudex Ecclesiasticus aliquem iudicalem actum exercit, nequit esse eius iudicij elusio, ergo recursus ante vllam sententiam, decretum, seu provisionem, ordinationemve Iudicis Ecclesiastici hoc canone non punitur. Quapropter præles canon solum afficit excommunicatione eos qui post Ordinariorum, seu ab eis delegatorum sententias, & decreta, aut aliàs id est aut aliam quamlibet provisionem, seu ordinationem ad curias seculares recurrunt.

Sed an opus sit, ut non solum recurrant, sed etiam impetrent inhibitiones, seu mandata, quæque executioni mandentur? grauior est dubitatio. Partem negatiuam tenet Reginald. lib. 9. præxi. capite 24. numero 209. Alterius in presenti disp. 17. cap. 2. vers. verum hic oritur. Bonac. disp. 1. de censur. q. 17. p. 1. num. 28. Ducuntur, quia libertas Ecclesiastica sufficienter læditur solo recursu ad seculare tribunal, tamen nulla inhibito obtineatur, & à fortiori prædicatur inhibicio consecutione & expeditione, ello executioni non mandetur. Ergo quælibet ex his actionibus puniri hæc excommunicatione debet. Neque obest omnibus illis actionibus copulam & additam esse, quia hæc hæc dictio & inter diuersa conluitur, & sensum disfunctionum facit. Sicuti colligitur ex leg. generaliter. Cod. de institutionib. & substitut. & capite 2. de Rescriptis, ubi Felin. à numero 21. vsque ad 23. Et docuit Iason. in leg. Gallus. numero 23 & 24. ff. de liberis. & posthumis. Et in præfati videtur necessariò, dicendum, cum plures actiones interdicitur apposta dictione &, quarum singule sufficienter, ad censuram.

Ceterum est hæc sententia probabilissima sit, veriorè in reputo affirmantem, ad incurendam prædictam censuram necessarium esse omnes illas tres actiones adesse, scilicet recurrere ad seculare tribunal, obtinere prohibitionem, seu mandatum contra Ecclesiasticos Iudices, & illud exequi. Sicuti docuit Nauarr. cons. 20. de sententia excommunicat. Filiucius tract. 16. cap. 10. q. 12. num. 84. Vivald. in presenti. Hugolin. vers. ac etiam eos, num. 2. Duard. quest. 1. num. 3. & seqq. Ducor, quia finis huius canonis est protegere iudices Ecclesiasticos, ne in vii iurisdictionis, à potestate laica deturbentur. At ex solo recursu ad seculare tribunal, & ab eodem inhibitione, & mandato contra præfatos expeditio non deturbatur eorum iurisdictione, nisi prædicta inhibito, & mandatum executioni mandetur. Ergo ad incurendam hæc censuram recursus, inhibito, & illius executio necessaria est. Præterea esto illa dictio & aliquando apponatur inter diuersa, & disfunctionum sensum præter, plerumque tamen copulatiuum sensum facit, & omnia copulata requirit, ut dispositio subsistat. Leg. si is qui ducenta, 14. ff. de Rebus dubijs. leg. si quis ita stipulatus. ff. de verbis. obligat. Gloffa in Rub. ff. de iuris. & facti ignorancia. Barr. & Bald. ibidem. Et pluribus comprobatur Euerard. in loco à natura copule. Et Franciscus Paninus in tract. de officio, & potest. capituli sede vacante. præludio 3. per totum. At in præfati nulla est ratio cogens ab hac communi intelligentia recedere, quia potius ex iplo textu non leuiter confirmatur; siquidem ea dictio & in eadem clausula apposita semper copulatiuum sensum præstat, ut consideranti innotescere potest. Præterquam quòd in legibus pœnalis semper mitior interpretatio facienda est. Neque obest solo recursu ad seculare tribunal, solaque inhibitionis consecutione libertatem Ecclesiasticam lædi, quia non læditur ea libertas Ecclesiastica, quæ præfati canone protegitur, quippe non impeditur vsus iurisdictionis Ecclesiasticæ.

Illud est certum non puniri hæc excommunicatione recurrere ad curiam secularem pro impedienda confirmatione alicuius sententiæ vel decreti; & quam ibidem Ecclesiasticus Iudex postular, quia hoc recursu non impeditur iurisdictione Ecclesiastica, sed solum legalis illius confirmatio. At præfatus canon non punit impedimentum præfatum iurisdictionis Ecclesiasticæ legalis confirmationis, seu illius vsu. Vt bene notauit Sayrus, lib. 3. cap. 20. num. 5. Filiucius tract. 16. cap. 10.